

Representantforslag nr. 107

(2008–2009)

fra stortingsrepresentantene Leif Helge Kongshaug, Gunnar Kvasheim og André N. Skjelstad

Dokument nr. 8:107 (2008–2009)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Leif Helge Kongshaug, Gunnar Kvasheim og André N. Skjelstad om å gjennomføre en faglig utredning om torskeoppdrettsfrie områder

Til Stortinget

BAKGRUNN

Torskeoppdrett er et satsingsområde, og det er gitt over 500 oppdrettsløyver med en samlet produksjonskapasitet på 300 000 tonn. Næringen har siden 2003 vokst med 20–25 prosent hvert år, og produksjonen ventes å nå 30 000 tonn i 2010.

Oppdrett av torsk er en relativt ung næring i Norge, og de miljømessige konsekvensene av denne næringen har fremdeles flere spørsmål enn svar. Torsken er svært rømmingsvillig, noe man kan se på statistikken over rømt oppdrettstorsk. I 2007 rømte 85 000 individer, i 2008 var antall rømte oppdrettstorsk 228 000. Torsken kan også spre sine gener selv om den er i fangenskap. Forskere ved Havforskningsinstituttet i Austevoll viser til at oppdrettstorsken er gytemoden allerede når den er ett til to år gammel, og at 80 prosent av all oppdrettstorsk som slaktes har gytt minst én gang. Ved Havforskningsinstituttets forskningsstasjon i Austevoll har de fått bekreftet at oppdrettsyngelen klarer å overleve og utvikle seg, men om oppdrettsyngelen virker positivt eller negativt inn på de ville torskebestandene, er fremdeles et ubesvart spørsmål.

Laksen er tilpasset ulike elver. Forskere mener at ulike torskestammer på samme vis er tilpasset lokale fjordsystemer.

Fiskeridirektoratet tok våren 2006 til orde for en strengere forvaltningspraksis, som ville få konsekvenser for oppdrett av torsk. Fiskeri- og kystdepar-

tementet mente det da ikke forelå tilstrekkelig med dokumentasjon for å innføre en strengere forvaltningspraksis i "tildelingsforskriften for andre arter", og ba derfor Havforskningsinstituttet (IMR) om svar på en rekke spørsmål knyttet til oppdrett av torsk. IMR ga i tillegg til faglige vurderinger også konkrete forvaltningsmessige råd angående fremtidige rammebetingelser for torskeoppdrett. IMR foreslo restriksjoner på transport av oppdrettstorsk mellom regionene Vestlandet, Møre–Trondheimsfjorden, Helgeland og Troms/Finnmark for å redusere mulige negative genetiske effekter. De foreslo videre at området Vestfjorden–Lofoten–Vesterålen skulle være frie for torskeoppdrett, og IMR tok til orde for ikke å etablere torskeoppdrett hvor det er dokumentert spesielle sårbare bestander, som Porsangerfjorden. IMR ville også pålegge bruk av stedeagne stammer i områder med spesielle og genetisk sett sårbare bestander. Balsfjorden, Skjærstadfjorden og Trondheimsfjorden ble her trukket frem som aktuelle steder for bruk av stedeagne stammer. Forbud mot flytting av torsk fra sjøvannslokalteter mellom Sør-Norge og Nord-Norge av hensyn til fare for smittespredning ble også foreslått, men landbaserte klekkerier kunne unntas fra transportforbudet hvis fisken testet negativt for *Francisella piscicida*.

Den 25. september 2008 fikk Fiskeridirektoratet en ny henvendelse fra IMR med en oppgradert liste over aktuelle restriksjonsbelagte fjorder. Denne listen inneholder 21 geografiske områder som peker seg ut med funn av genetiske avvik fra andre områder. Disse områdene er: Smørfjorden/Porsanger, Balsfjorden, Eidsfjord/Vesterålen, Moholmen/Svolvær, Gratangen, Bersja, Tysfjord, Skjærstadfjorden, Hopenfjorden, Ørnes, Lange/Vikna, Roan, Verrabotn, Smøla, Borgunfjorden, Buagrunden, Byrknesøy, Ålfjorden, Boknafjorden, Mandal, Oslofjorden.

Fiskeridirektoratet vurderte IMRs forslag til tiltak på oppdrag fra Fiskeri- og kystdepartementet, parallellt med et utredningsarbeid i regi av et bredt sammensatt utvalg oppnevnt av Fiskeridirektoratet, bedre kjent som Regelverksutvalget. Dette utvalget har vurdert regelverket med hensyn til rømming av oppdrettsfisk, og leverte sin delinnstilling 13. juni 2008.

Regelverksutvalget diskuterte også IMRs tilråding, og utvalgets flertall (7 av 10) mente at det så snart som mulig blir innført torskeoppdrettsfrie områder der de viktigste og mest sårbare torskebestander gyter. Utvalgets flertall uttalte også:

"at de torskeoppdrettsfrie områdene bør være midlertidige og kan oppheves når man har utviklet bedre metoder for å hindre rømming og gyting i merd, eller dersom ny kunnskap tilsier at slike soner ikke er nødvendige eller hensiktsmessige".

Når det gjelder regioninndeling, støttet det samme flertallet i utvalget IMRs råd om at norskekysten deles i fire regioner for torskeoppdrett, som innebærer restriksjoner på transport av torskeoppdrett mellom regionene. Utvalget utdyper at også en slik regioninndeling bør revurderes når avlsarbeidet i torskeoppdrettsnæringen har ført til en vesentlig endret situasjon.

I Fiskeridirektoratets vurdering av IMRs tilråding til Fiskeri- og kystdepartementet uttaler de

"det er absolutt nødvendig å få utarbeidet en samlet risikoanalyse for torskeoppdrett for å sikre en utvikling innenfor bærekraftige rammer".

I en slik risikoanalyse mener Fiskeridirektoratet at det

"må utarbeides en komplett oversikt over geografiske områder med spesielt sårbare torskebestander som trenger vern".

Direktoratet mener derfor at det må gjennomføres en faglig utredning om torskeoppdrettsfrie områder – torskefjorder, som et "egnet og tilstrekkelig virkemiddel for å beskytte sårbare torskebestander". Fiskeridirektoratet frykter at hvis man ikke gjennomfører en grundig prosess rundt innføring av torskefjorder, så

"vil store forvaltningsressurser gå med til enkelt-saksbehandling og klageprosesser, rettsaker, usikkerhet og manglende forutsigbarhet for næringsutvikling, sammen med en betydelig risiko for næringsutvikling ikke vil skje innenfor trygge, bærekraftige rammer".

Forslagsstillerne stiller seg bak IMR, Regelverksutvalget og Fiskeridirektoratets anbefalinger om å innføre torskefjorder som et forvaltningsverktøy. Fiskeri- og kystminister Helga Pedersen har ved flere anledninger uttalt at torskeoppdrett er ei næring for fremtiden, og lanserte i forbindelse med Regjeringens nordområdeprogram 100 mill. kroner til utvikling av torskeoppdrettsnæringen. Forslagsstillerne deler ministerens fremtidsoptimisme, men mener at skal man klare å gjøre torskeoppdrett til ei bærekraftig og lønnsom næring, må man nå ta noen viktige grep for å forhindre at de mulige negative konsekvensene ved torskeoppdrett ikke står i veien for fremtidig lønnsomhet.

Ifølge havressurslova skal "føre-var-prinsippet" være bærende element i forvaltningen av havets ressurser, og akvakulturloven forutsetter at torskeoppdrettsnæringen utvikles innenfor bærekraftige rammer. Siden det er flere spørsmål angående miljøkonsekvensene og bærekraftigheten ved torskeoppdrett enn svar, mener forslagsstillerne at en innføring av torskefjorder og regioninndeling er en fornuftig løsning til man har fått svar på alle spørsmålene.

Forslagsstillerne mener at en innføring av torskefjorder ikke trenger å være en varig løsning, men at man kan åpne for oppdrett hvis det skulle vise seg at innblanding av oppdrettsyngel eller rømt oppdrettstorsk ikke vil ha noen negative konsekvenser for den "lokale" villtorsken.

Miljø- og utviklingsminister Erik Solheim uttalte til Fiskeribladet/Fiskaren 20. mars 2009

"Vi må ikke gjøre de samme tabbene med oppdrettstorsk som vi gjorde med frislepp for lakseoppdrett på 1990-tallet",

og sier videre at

"det er helt nødvendig at vi i satsingen på torskeoppdrett er føre var for ikke å gjøre skade på villtorsken".

Forslagsstillerne deler miljø- og utviklingsministerens bekymringer.

Kostnadene ved innføring av torskefjorder som forvaltningsverktøy er ifølge Fiskeridirektoratet umulig å forutsi, men direktoratet mener at det vil innebære en betydelig fordel knyttet til forutberegnelighet for torskeoppdrettsnæringen at torskefjorder innføres.

Forslagsstillerne vil vise til at Fiskeridirektoratets brev til Fiskeri- og kystdepartementet datert 8. oktober 2008 "Torskeoppdrett og lokale stammer av kysttorsk" også omhandler en rekke andre anbefalinger med hensyn til oppdrett av torsk.

FORSLAG

Forslagsstillerne fremmer på denne bakgrunn følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen gjennomføre en faglig utredning om torskeoppdrettsfrie områder for å gi

kunnskap om det er behov for å innføre nasjonale torskefjorder og regioninndeling som et forvaltningsverktøy i tråd med "føre-var-prinsippet" og hensynet til en bærekraftig utvikling av torskeoppdrettsnæringen.

13. mai 2009

